

EDITORIAL

L'ESPILL

REVISTA FUNDADA PER JOAN FUSTER
SEGONA ÈPOCA / NÚMS. 8/9 / TARDOR-HIVERN 2001

DIRECTOR: Antoni Furió

CAP DE REDACCIÓ: Gustau Muñoz

CONSELL DE REDACCIÓ:

Xavier Antich, Juli Capilla, Olga
Dénia, Martí Domínguez, Ferran
Garcia-Oliver, Vicent Olmos,
Faust Ripoll, Pau Viciano

CONSELL ASSESSOR:

Cèlia Amorós, Joan Becat,
Manuel Borja-Villel, Eudald
Carbonell, Narcís Comadira,
Manuel Costa, Alfons Cucó,
François Dosse, Antoni Espasa,
Ramon Folch, Mario Garcia
Bonafé, Salvador Giner, Josep
Fontana, David Jou, John
Keane, Giovanni Levi, Isabel
Martínez Benlloch, Joan
Francesc Mira, Javier Muguerza,
Francesc Pérez Moragón,
Damià Pons, Josep Ramoneda,
Ferran Requejo, Vicenç Rosselló,
Xavier Rubert de Ventós, Pedro
Ruiz Torres, Vicent Salvador,
Josep Maria Terricabras,
Vicent Todolí, Enzo Traverso,
Josep Antoni Ybarra

Edita: Universitat de València
i Edicions Tres i Quatre

Redacció, administració i subscripcions:
Publicacions de la
Universitat de València
c/ del Batxiller, 1-1a 46010 València.
Tel.: 96 386 41 15 Fax: 96 386 40 67
a/e: lespill@uv.es

Disseny gràfic: Enric Solbes
Fotocomposició i maquetació:

Publicacions de la
Universitat de València

Impressió: Tipografia Artística Puertes
Distribució: Enlace S.A.

Tels.: 96 186 10 34 / 93 338 14 00 /
971 71 30 78

ISSN: 0210-587 X

Dipòsit legal: V-2686-1979

Preu d'aquest número: 2.000 ptes./ 12 euros

Hi ha esdeveniments que marquen punts d'inflexió històrics, evidents per a tothom. Fa poc n'hem viscut un d'especialment greu, brutal, imprevisible i carregat de conseqüències. D'entrada ha alterat el panorama geoestratègic, les aliances internacionals i fins algunes dades macroeconòmiques. En poques setmanes s'han acumulat, com a resposta, decisions i iniciatives amb escassos precedents. Tot plegat configura una entrada traumàtica en el nou segle. El debat sobre les causes i els efectes dels atacs terroristes de l'11 de setembre, i sobre les reaccions que se n'han derivat, no ha fet més que començar. Aquest debat apassionat i urgent ha desplaçat altres controvèrsies de fons que assenyalaven els centres de gravetat de l'interès públic en el període immediatament anterior.

S'entén, certament, la prioritat conferida a la seguretat, entesa en sentit amplíssim, preventiu. És a dir, s'entén la reacció ferma davant una agressió freda, premeditada i exterminista, amb l'objectiu declarat d'evitar que mai una cosa així no pugui tornar a passar. Ara, això no ha d'inhibir l'exercici de la raó crítica al voltant de qüestions altament conflictives que hi ha qui no voldria ni tan sols que fossen evocades. Perquè preguntar-se pels contextos, les condicions coadjuvants, les causes profundes i, sobretot, pels aspectes més preocupants de les respostes en curs, no pot ser mai confós amb cap mena de relativització. A poc a poc s'han anat esvainet algunes actituds viscerals que brandaven generalitzacions abusives, sobretot en relació al món islàmic. La responsabilitat, sortosament, ha predominat a l'hora de no acceptar culpabilitats col·lectives, i de no confondre la part amb el tot. D'altra banda, a hores d'ara hi ha una àmplia coincidència a remarcar-ne la diversitat, a considerar que, en efecte, el seu encaix amb la modernitat està lluny de ser aproblemàtic, però que ni és impossible ni la modernitat admet una lectura única i uniforme, tot i que incorpora trets i valors de caràcter universal. Més enllà d'això, s'admet també que determinades opcions en àrees especialment conflictives, com

l'Orient Mitjà, s'han demostrat profundament errònies. Que una certa manera d'exercir el poder mundial, poc considerada amb la recerca de solucions justes i poc atenta els potencials de conflicte existents a escala planetària, ha vorejat, per dir-ho amb prudència, la irresponsabilitat. Que no es pot indefinidament fer bandera de la democràcia i, alhora, donar suport a règims dictatorials i corruptes. Que no es poden deixar oberts conflictes sagnants durant dècades, sense una altra mena d'intervencions, basades en primer terme en els instruments jurídics, polítics i militars internacionals. I que els potencials de conflicte són múltiples, lligats a les condicions socioeconòmiques i culturals d'una globalització escassament compensada, que magnifica indefectiblement aquells potencials.

A hores d'ara, però, el debat d'idees s'endinsa per uns altres viarany (sense que, d'altra banda, es puga parlar ni de bon tros d'un veritable consens sobre les qüestions anteriors). El que passa ara a un primer pla és el debat sobre seguretat i democràcia, sobre els efectes de determinades iniciatives de reacció, justificades per l'excepcionalitat i l'eficàcia, preses en una situació de xoc emocional, sobre tota una concepció de les garanties jurídiques, els drets i les llibertats, que són part indestriable de la cultura democràtica i peça fonamental de la seua legitimació. I tot això quan no hi ha encara signes visibles d'una esmena de fons pel que fa a la lògica de l'exercici del poder mundial en relació als potencials de conflicte existents. És a dir, quan són encara massa febles els símptomes de què s'ha après alguna lliçó, més enllà de les més immediates i unilaterals, sobre els molts significats i la complexitat de la seguretat, aquest bé fonamental i imprescindible, de múltiples cares, per a tothom. Al capdavall, quan encara no s'ha acabat d'assumir que la seguretat (que, d'altra banda, mai pot ser total) només serà real si és per a tots. I si va lligada estretament a l'altre eix del procés de civilització, que és la garantia efectiva dels drets i de les llibertats. La prioritat absoluta conferida a una determinada concepció de la seguretat pot esberlar la democràcia i, més encara, pot ser excusa i patent de cors en contextos massa marcats per una tradició d'autoritarisme i arbitrarietat. Vet ací un altre terreny de debat, igualment urgent i necessari.